

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

5 Vtrum in aliquo corporis bono.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72759)

Super Questionis secunda articulum 4. 5. 6.

In artic. 4. nihil occurr.

In quinto autem, speculabilia in prima parte declarata sunt.

In sexto uero in responsione ad primum huius questionis, que in q. 4. artic. 2. tractabitur.

Si autem cognitio falsa sit, non concordat rei, & sic bonum non inuenitur in eo, cuius fama celebris habetur: unde patet, quod fama nullo modo potest facere hominem bonum.

Ad tertium dicendum, quod fama non habet stabilitatem: imo falso rumore de facili perditur. & si stabilis aliquando perseveret, hoc est per accidens: sed beatitudo habet per se stabilitatem, & semper.

ARTICULVS IIII.

Utrum beatitudo hominis consistat in potestate.

Ad quartum sic proceditur. Videtur, quod beatitudo consistat in potestate. Omnia enim appetunt assimilari Deo, tanquam ultimo fini, & primo principio: sed homines qui in potestatis sunt, propter similitudinem potestatis maxime uidentur esse Deo conformes, unde in Scriptura, Diij uocantur, ut patet Exod. 13. Dijs non detrahes. ergo in potestate beatitudo consistit.

2. Præ. Beatitudo est bonum perfectum: sed perfectissimum est, quod homo etiam alios congrue possit regere, quod conuenit his qui in potestatis sunt constituti. ergo beatitudo consistit in potestate.

3. Præ. Beatitudo cum sit maxime appetibilis, opponitur ei, quod maxime est fugiendum: sed homines maxime fugiunt seruitutem, cui contraponitur potestas. ergo in potestate beatitudo consistit.

SED CONTRA. Beatitudo est perfectum bonum: sed potestas est maxime imperfecta: ut n. dicit Boet. 3. de consol. Potestas humana sollicitudinum morsus expellere, formidinum aculeos vitare nequit & potestatem censens, cui satellites latens ambiunt: qui quos terret, ipse plus metuit? non igitur beatitudo consistit in potestate.

RESPON. Dicendum, quod impossibile est beatitudinem in potestate consistere propter duo. Primo quidem, quia potestas habet rationem principij, ut patet in 3. Metaph. * beatitudo autem habet rationem ultimi finis. Secundo, quia potestas se habet ad bonum, & ad malum: beatitudo autem est proprium, & perfectum hominis bonum: unde magis posset consistere beatitudo aliqua in bono uisus potestatis, qui est per virtutem, quam in ipsa potestate. Possunt autem quatuor generales rationes induci ad ostendum quod in nullo præmissorum exteriorum bonorum beatitudo consistat, quarum prima est, Quod cum beatitudo sit summum hominis bonum, non compatitur secum aliquod malum: omnia autem prædicta possunt inueniri & in bonis & in malis. Secunda ratio est, quia cum de ratione beatitudinis sit, quod sit per se sufficiens, ut patet in 1. Ethic. * hoc necesse est, quod beatitudine adepti, nullum bonum necessarium homini desit. adeptis autem singulis præmissorum, possunt adhuc multa bona homini necessaria deesse, puta sapientia, sanitas corporis, & huiusmodi. Tertia, quia cum beatitudo sit bonum perfectum, ex beatitudine non potest aliquod malum alicui conuenire, quod non conuenit præmissis. Dicitur enim Eccl. 5. quod diuitiæ interdum conseruantur in malum domini sui: & simile patet in alijs tribus. Quarta ratio est quia ad beatitudinem homo ordinatur per principia interiora, cum ad ipsam naturaliter ordinatur.

Ad quartum sic proceditur. Videtur, quod beatitudo hominis consistat in bonis corporis. dicitur enim Eccl. 30. Non est census supra census salutis corporis: sed in eo quod est optimum, consistit beatitudo. ergo consistit in corporis salute.

2. Præ. Dio. dicit 5. c. de diu. no. * quod esse est melius quam uivere, & uivere melius quam alia que conueniunt: sed ad esse uel uivere hominis requiritur salus corporis. cum ergo beatitudo sit summum bonum hominis, uidetur quod salus corporis maxime pertinet ad beatitudinem.

3. Præ. Quanto aliquid est commune, tanto ab altiori principio dependet, quia quanto est causa superior, tanto eius uirtus ad plura se extendit: sed sicut causalitas cause efficientis consideratur secundum influentiam, ita causalitas finis attenditur secundum appetitum. ergo sicut prima causa efficiens, est quæ in omnia influat, ita ultimus finis est quod ab omnibus desideratur: sed ipsum esse est quod maxime desideratur ab omnibus. ergo in his que pertinent ad esse hominis, sicut est salus corporis, maxime consistit beatitudo.

SED CONTRA. est, quod secundum beatitudinem homo excellit omnia animalia: sed secundum bona corporis a multis animalibus superatur, sicut ab elephante, in diuturnitate uitæ: a leone, in fortitudine: a ceruo, in celeritate. ergo beatitudo hominis non consistit in bonis corporis.

RESPON. Dicendum, quod impossibile est beatitudinem hominis in bonis corporis consistere propter duo. Primo quidem, quia impossibile est, quod illius rei quæ ordinatur ad aliud sicut ad finem, ultimus finis sit eisdem conseruatio in esse. unde gubernator non intendit, sicut ultimum finem, conseruationem nauis sibi commissa, eo quod nauis ad aliud ordinatur sicut in finem, scilicet ad nauigandum. Sicut autem nauis committitur gubernatori ad dirigendum, ita homo est suæ uoluntati & rationi commissus, secundum illud quod dicitur Eccl. 1. 5. Deus ab initio constituit hominem, & reliquit eum in manu consilij sui. Manifestum est autem, quod homo ordinatur ad aliquid, sicut ad finem: non enim homo est summum bonum. unde impossibile est, quod ultimus finis rationis & uoluntatis humanæ, sit conseruatio humani esse. Secundo, quod dato quod finis rationis & uoluntatis humanæ esset conseruatio humani esse: non tamen posset dici, quod finis

ARTICULVS V.

Utrum beatitudo hominis consistat in aliquo corporis bono.

Ad quintum sic proceditur. Videtur, quod beatitudo hominis consistat in bonis corporis. dicitur enim Eccl. 30. Non est census supra census salutis corporis: sed in eo quod est optimum, consistit beatitudo. ergo consistit in corporis salute.

2. Præ. Dio. dicit 5. c. de diu. no. * quod esse est melius quam uivere, & uivere melius quam alia que conueniunt: sed ad esse uel uivere hominis requiritur salus corporis. cum ergo beatitudo sit summum bonum hominis, uidetur quod salus corporis maxime pertinet ad beatitudinem.

3. Præ. Quanto aliquid est commune, tanto ab altiori principio dependet, quia quanto est causa superior, tanto eius uirtus ad plura se extendit: sed sicut causalitas cause efficientis consideratur secundum influentiam, ita causalitas finis attenditur secundum appetitum. ergo sicut prima causa efficiens, est quæ in omnia influat, ita ultimus finis est quod ab omnibus desideratur: sed ipsum esse est quod maxime desideratur ab omnibus. ergo in his que pertinent ad esse hominis, sicut est salus corporis, maxime consistit beatitudo.

SED CONTRA. est, quod secundum beatitudinem homo excellit omnia animalia: sed secundum bona corporis a multis animalibus superatur, sicut ab elephante, in diuturnitate uitæ: a leone, in fortitudine: a ceruo, in celeritate. ergo beatitudo hominis non consistit in bonis corporis.

RESPON. Dicendum, quod impossibile est beatitudinem hominis in bonis corporis consistere propter duo. Primo quidem, quia impossibile est, quod illius rei quæ ordinatur ad aliud sicut ad finem, ultimus finis sit eisdem conseruatio in esse. unde gubernator non intendit, sicut ultimum finem, conseruationem nauis sibi commissa, eo quod nauis ad aliud ordinatur sicut in finem, scilicet ad nauigandum. Sicut autem nauis committitur gubernatori ad dirigendum, ita homo est suæ uoluntati & rationi commissus, secundum illud quod dicitur Eccl. 1. 5. Deus ab initio constituit hominem, & reliquit eum in manu consilij sui. Manifestum est autem, quod homo ordinatur ad aliquid, sicut ad finem: non enim homo est summum bonum. unde impossibile est, quod ultimus finis rationis & uoluntatis humanæ, sit conseruatio humani esse. Secundo, quod dato quod finis rationis & uoluntatis humanæ esset conseruatio humani esse: non tamen posset dici, quod finis

Infr. q. 2 ar. 3. cor. Et 4. di. 49 q. 1 ar. 1. q. 1. Et 3. cont. c. 32. & 37. princ. Et opu. 3. c. 264. a. Et Pf. 32. Et 1. Ethic. lec. 10. * Cap. 5. no. lōge a prin.

3. contra ca. 31. Et opu. 3. cap. 108. & 264.

* Prosa 5. cit. ca. med.

* tez. 17. 10. mo g.

* c. 7. tom. 9.

nis hominis esset aliquod corporis bonū. Esse enim F
hominis consistit in anima, & in corpore: & quam-
uis esse corporis dependeat ab anima, esse tamen hu-
manæ animæ non dependeat a corpore, * vt supra o-
stensum est, ipsumque corpus est propter animam,
sicut materia^d propter formam, & instrumenta propter
motorem, vt per ea suas actiones exercet: vnde
omnia bona corporis ordinantur ad bona animæ si-
cut ad finem. Vnde impossibile est, quod in bonis
corporis beatitudo consistat, quæ est vltimus finis.

* p. p. q. 75.
& 90.
D. 641.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod sicut corpus or-
dinatur ad animam, sicut ad finem, ita bona exteriora
ad ipsum corpus: & ideo rationabiliter bonū cor-
poris præfertur bonis exterioribus, quæ per sensum
significantur, sicut & bonum animæ præfertur om-
nibus bonis corporis.

D. 559.

AD SECUNDVM dicendum, quod esse^d simplici-
ter acceptum, secundum quod includit in se omnem
perfectionem essendi, præeminet vitæ, & omnibus
perfectionibus subsequentiis. Sic igitur ipsum ef-
se præhabet in se omnia bona subsequentiis: & hoc
modo Diony. loquitur. Sed si consideretur ipsum
esse prout participatur in hac re, vel in illa, quæ non
capiunt totam perfectionem essendi, sed habent esse
imperfectū, sicut est esse cuiuslibet creaturæ, sic ma-
nifestum est, quod ipsum esse cum perfectione su-
peraddita, est eminentius. vnde & Diony. ibidem di-
cit, quod viuientia sunt meliora existentibus, & intel-
ligentia viuientibus.

Eodem loco
citato.

AD TERTIVM dicendum, quod quia finis respon-
det principio, ex illa ratione probatur, quod vltimus
finis est primum principium essendi, in quo est om-
nis essendi perfectio: cuius similitudinem appetunt,
secundum suam perfectionem, quædam quidem se-
cundum esse tantum, quædam secundum esse viuēs,
quædam secundum esse viuens, & intelligens, & bea-
tum. & hoc paucorum est.

ARTICVLVS VI.

Vtrum beatitudo hominis consistat in voluptate.

AD SEXTVM, sic proceditur videtur quod beati-
tudo hominis in voluptate consistat. Beatitudo
enim cum sit vltimus finis, non appetitur propter
aliud, sed alia propter ipsam: sed hoc maxime conue-
nit delectationi (ridiculum est enim ab aliquo qua-
rere, propter quid velit delectari, vt dicitur in 10.
Ethic.) * ergo beatitudo maxime in voluptate & de-
lectatione consistit.

4. disti. 41. q.
1. art. 3. q. 4.
ad 3. & 4. Et
3. cōtr. c. 27.
& 33. Et lib.
4. ca. 85. Et
opul. 3. cap.
108. Et Mat.
5. Et 1. Ethic.
1e. 5. & 1e. 10.
* cap. 1. to. 5.
† Proposit. 1.
tom. 3.

¶ 2 Præ. Causa prima vehementius imprimit quam
secunda, vt dicitur in lib. de causis. Influencia autem
finis attenditur secundum eius appetitum. Illud er-
go videtur habere rationem finis vltimi, quod maxi-
me mouet appetitum: hoc autem est voluptas, cuius
signum est, quod delectatio intantū absorbet homi-
nis voluntatem & rationem, quæ alia bona contem-
nere facit. ergo videtur quod vltimus finis hominis, qui est
beatitudo, maxime in voluptate consistat.

¶ 3 Præ. Cum appetitus sit boni, illud quod omnia
appetunt, vñ esse bonum optimum: sed delectationē
omnia appetunt, & sapientes, & insipientes, & et ra-
tione carentia. ergo delectatio est optimum. Cōsistit
ergo in voluptate beatitudo, quæ est summū bonū.

* Prosa. 7.

SED CONTRA est, quod * Boet. dicit in 3. de con-
sol. Tristes exitus esse voluptatum, quisquis remini-
sci libidinum suarum volet, intelliget: quæ si beatos
efficere possent, nihil causæ esset, quin pecudes quo-
que beatæ esse dicantur.

RESPON: Dicendum, quod quia delectationes corpo-
rales pluribus nota sunt, assumpserunt sibi nomen
voluptatum, vt dicitur 7. Ethic. * in quibus tamen
beatitudo principaliter nō consistit: quia in vnaqua-
que re, aliud est quod pertinet ad essentiam eius, aliud
est proprium accidens ipsius: sicut in homine, aliud
est quod est animal rationale morale, aliud quod est ri-
sibile. Est igitur cōsiderandum, quod omnis delecta-
tio^d est quoddam proprium accidens, quod conse-
quitur beatitudinem, vel aliquam beatitudinis partē.
Ex hoc. n. aliquis delectatur, quia habet bonum ali-
quod sibi conueniens vel in re, vel in spe, vel saltem
in memoria. Bonum autem conueniens, siquidē sit
perfectum, est ipsa hominis beatitudo: si autē sit im-
perfectum, beatitudo est quædam participata, vel propin-
qua, vel remota, vel saltem apparens. Vnde mani-
festum est, quod nec ipsa delectatio, quæ sequitur bonū
perfectum, est ipsa essentia beatitudinis, sed quodā
consequens ad ipsam, sicut per se accidens. Voluptas
autem corporalis non potest etiam modo prædicto
sequi bonum perfectum: nam sequitur bonū quod
apprehendit sensus, qui est virtus animæ corpore v-
tens. Bonum autem quod pertinet ad corpus, quod
apprehenditur s̄m sensum, non potest esse perfectū
hominis bonum. Cū. n. anima rationalis excedat
proportionem materiæ corporalis, pars animæ quæ
est ab organo corporeo absoluta, quandam habet in
finitatem respectu ipsius corporis, & partium anime
corpori concreatarum: sicut inuisibilia sunt quodā-
modo infinita respectu materialium, eo quod forma per
materiam quodam modo contrahitur, & finitur: vñ
forma a materia absoluta, est quodammodo infinita.
Et ideo sensus, qui est vis corporalis, cognoscit sin-
gulare, quod est determinatum per materiam: intel-
lectus verò qui est vis a materia absoluta, cognoscit
vniuersale, quod est abstractum a materia, & cōtinet
sub se infinita singularia. Vñ patet, quod bonum conue-
niens corpori, quod per apprehensionem sensus de-
lectationem corporalem causat, non est perfectū bo-
num hominis, sed est minimum quiddam in cōpa-
ratione ad bonum animæ: vnde Sap. 7. dicitur, quod
omne aurum in cōparatione sapientiæ, arena est exi-
gua. Sic igitur neque voluptas corporalis est ipsa beati-
tudo, nec est per se accidens beatitudinis.

Cap. 14. to. 5.

D. 437.

G AD PRIMVM ergo dicendum, quod eiusdem rationis est,
quod appetatur bonum, & quod appetatur delecta-
tio, quæ nihil est aliud quod quietatio appetitus in bono:
sicut ex eadē virtute natura est, quod graue feratur deor-
sum, & quod ibi quiescat. Vnde sicut bonū per se ipsum
appetitur, & ita delectatio propter se, & non propter
aliud appetitur, si ly propter, dicat causam finalem.
Si verò dicat causam formalem, vel potius causam mo-
tiuā, sic delectatio est appetibilis propter aliud, i. pro-
pter bonum quod est delectationis obiectum, & per
consequens est principium eius, & dat ei formam. Ex
hoc enim delectatio habet quod appetatur, quia est
quies in bono desiderato.

H AD SECUNDVM dicendum, quod vehemens appeti-
tus delectationis sensibilis contingit ex hoc, quod opera-
tiones sensuum, quia sunt principia nostræ cognitio-
nis, sunt magis perceptibiles: vnde etiam a pluribus
delectationes sensibiles appetuntur.

I AD TERTIVM dicendum, quod eo modo omnes appe-
tunt delectationes, sicut & appetunt bonū: & tñ dele-
ctationem appetunt ratione boni, & non e cōuerso,
vt dictum est. * vñ non sequitur, quod delectatio sit
maximum, & per se bonū: sed quod vnaquæque dele-
ctatio cōsequatur aliqd bonum, & aliqua delectatio
cōsequatur id, quod est per se, & maximum bonum.

* art. huius.

* art.

* Li.

21. 101.

* q. p. artic.

* In corpo.

art.

ARTI-